

Radek Mezuláník

Univerzita Jana Amose Komenského Praha

ORCID: 0000-0002-9752-3013

hilarius.mezulanic@seznam.cz

**J. A. KOMENŠKI I STUDIA KOMUNIKACYJNE
NA UNIWERSYTECIE
JANA AMOSA KOMENŠKIEGO**

**J. A. KOMENSKÝ A KOMUNIKAČNÍ STUDIA
NA UNIVERZITĚ
JANA AMOSE KOMENSKÉHO**

**J. A. COMENIUS AND COMMUNICATION
STUDIES AT JAN AMOS COMENIUS
UNIVERSITY**

ABSTRAKT

Dziedzictwo J. A. Komeńskiego można przeoczyć nie tylko w dziedzinie edukacji, ale także w wielu innych dziedzinach ludzkiej działalności i wiedzy. Jego praca była i nadal jest inspirowana i motywowana przez Wydział Medioznawstwa Uniwersytetu J. A. Komeńskiego w Pradze, który w swoich programach studiów rozwija spuściznę myśliciela, filozofa, teologa, „nauczyciela narodów”. W ten sposób proponuje „korektę

ludzkich spraw” w aktualnym „labiryncie” medialnym jako punkt wyjścia do formacji dzisiejszego człowieka na lepsze jutro i odnalezienia się w „raju serca”.

Słowa kluczowe: J. A. Komenský, medioznawstwo, filozofia, pedagogika, komunikacja, nauka o komunikacji, umiejętność korzystania z mediów.

ABSTRAKT

Odkaz J. A. Komenského je nepřehlédnutelný nejen v oblasti vzdělávání, ale také v mnoha dalších oblastech lidské činnosti a poznání. Jeho dílem byla a stále je inspirována a motivována také Katedra mediálních studií Univerzity J. A. Komenského Praha, která odkaz toho myslitele, filosofa, teologa, „učitele národů“ rozvíjí ve svých studijních programech. Nabízí tak „nápravu věcí lidských“ v současném mediálním „labiryntu“ jako východisko k formaci dnešního člověka k lepším zítřkům a k nalezení sebe sama v „ráji srdce“.

Klíčová slova: J. A. Komenský, mediální studia, filosofie, pedagogika, komunikace, komunikační studia, mediální gramotnost.

ABSTRACT

The legacy of J. A. Comenius can be overlooked not only in the field of education, but also in many other areas of human activity and knowledge. His work was and still is the inspiration and motivation for the Department of Media Studies of the J. A. Comenius University in Prague, which develops the legacy of the thinker, philosopher, theologian, „teacher of nations“ in its study programs. It thus offers a „correction of human affairs“ in the current media „labyrinth“ as a starting point for the formation of today’s man for a better tomorrow and for finding oneself in the „paradise of the heart“.

Key words: J. A. Comenius, media studies, philosophy, pedagogy, communication, communication studies, media literacy.

1. MOTIVACE Z DÍLA J. A. KOMENSKÉHO

Filosofické dědictví J. A. Komenského nelze oddělit od jeho úsilí teologického či pedagogického. Pokusme se vyjít z toho, že pro Komenského je klíčovým svorníkem jeho života metafora *labyrintu*. Proslavila jej na začátku jeho cesty v díle „Labyrint světa a ráj srdce“ [Komenský, 2009], on sám ji v reálné podobě prožíval během životního bloudění a jako bumerang se k němu vrátila v závěrečném opusu „Unum necessarium“ [Komenský, 2020]. Má-li Komenský jako ústřední myšlenku *nápravu světa* (viz jeho závěrečné syntetické dílo – „Všeobecná porada o nápravě světa“), pak labyrint představuje svorník „spodní“, koncentrované, vyjádření negativ tohoto světa. Svorníkem „vrchním“ pak je řád a harmonie, které jsou zřídlem smyslu. Labyrint je pro Komenského symbolem bloudění, chaosu a temnoty – svět tedy, podle něj, musí být vyveden na správnou cestu, uspořádán a prosvětlen (*lux in/ex tenebris!*). V „Labyrintu...“ (a snad ani jinde u Komenského) nepodává autor nějakou definici labyrintu – on sám vychází evidentně z obecné představy labyrintu jako bludiště. Na začátku díla naznačuje, že záludný „Kretenský labyrint“ byl pouhý „žert proti tomu, jak sám světa tohoto labyrint, zvláště nyní, spořádán jest“ – a následný text je potom konkretizací tohoto „přezmotaného“ labyrintu. Není smyslem v tuto chvíli procházet jeho jednotlivé chodby, ale povšimněme si pomyslného „závěru“ první části celého díla (vlastní „labyrint světa“, tvoří cca 2/3 celku). Poutník zde jde až na kraj „světa a světa“, aby se podíval, jaký je „los mrtvých“: „/.../ jak jsem nejdál mohl, tam ven se vychýle, nahlédnu a spatřím strašlivých temností mrákotu, jíž se rozumem lidským ani dna ani konce najíti nemůže /.../“. Zatímco tedy v labyrintech světa ještě nějaké to „světlo“ k dispozici je (a ponechává tak naději k „prosvětlení“), zde již je jen temnota a bezedno (beznaděj – připomeňme si tady vstup do Dantova pekla). Ano, poutník nahlíží ještě níž, než leží dno lidské existence, ještě hlouběji, až „pod“ labyrinty – jde o skutečný prožitek *nadiru* (opačného pólu zenitu).

Chápeme-li životní dráhu Komenského zejména jako vyvádění těch, kteří jsou ochotni naslouchat, z labyrintů, které jim do cesty staví svět, stává se pochopitelný i postupný přesun Komenského zájmu k labyrintům *vnitřním*, k labyrintům duševně-duchovních složek člověka, které mohou být ještě větší překážkou na cestě ke spáse. Náznaky můžeme spatřit již v „Hlubině bezpečnosti“, naplno však toto zvnitřňování Komenský předkládá v „Unum necessarium“ („Jedno potřebné“ či „Jedno nezbytné“). V tomto jeho závěrečném opusu je cítit především jeho starost o spásu (svou, spřízněných duší, méně už „světa“), která jej přiměla také opustit uměleckou formu „Labyrintu...“ a volit spíše formu traktátu. Komenský zde mluví přímo o labyrintu *lidských myslí* a nastiňuje i jeho určitou definici, byť v negativním hávu: „Avšak nejsou lidské mysli chaos a labyrint? Nejsou, pokud nepřesahují své meze. Čemu říkáš meze? Božstvím vštípenou představu čísel, měr, vah.“ Poznatelnost těchto mezí přitom vyplývá z analogie mezi uspořádáním světa a těmito představami. Komenský evidentně vychází z biblické představy, že člověk je *imago dei*, tedy Boží obraz, ale jde dokonce ještě dál a nabízí vlastní výměr člověka: „malý svět a malý bůh“.

Ve druhé části Komenský představuje odvážný přesah Bible – když propojuje náboženskou i humanistickou tradici. Toto vyšší poslání člověka, jako „Božího náměstka“, mu dává šanci (ale také jej zavazuje) k rozpoznání a „vykolíkování“ sféry uspořádanosti, pořádku, řádu – ano překvapivě k oblasti vytvořené a snad i řízené „more mathematico“ (viz: čísla, míry, váhy). Tady se dostává Komenský téměř do stejného bodu jako myslitel, stavěný často do přímého protikladu k němu, René Descartes. Náš myslitel však staví svou konstrukci „jinak“ a došel k ní „jinudy“ („jinost“ je mimochodem pozoruhodným výkladovým principem Komenského, který předchází dnešní postmoderní „jinakost“...). Srovnání obou skvělých učenců 17. století je jistě zajímavé, ale v tuto chvíli je ponechme stranou. Pokusme se spíše vytvarovat pojem labyrintu v Komenského pojetí. Ale výše napsané nám výrazně napovídá:

labyrintem je všechno, co se vymyká Bohem nastavenému řádu, co přesahuje uspořádanost a řád věcí přírodních i těch lidských; labyrint je zkrátka sféra chaosu. Možná se zde Komenskému promítala i stará hebrejská představa o Božím stvořitelském díle, které bylo uspořádáním původního chaosu (tedy nikoli ex nihilo). Ovšem vyvýšená role člověka („malý bůh“) mu umožňuje i ukládá navazovat na tuto první stvořitelskou aktivitu a přeměňovat svůj okrsek působnosti k obrazu Božímu. Tedy i odstraňovat labyrinty lidských životů. Odstraňovat = napravovat: odtud snad celoživotní *všenápravné* snahy Komenského.

Komenský v „Unum necessarium“ rovněž sumarizuje problém labyrintů a inventarizuje jejich výskyt. Shledává je:

- a) ve světě;
- b) v lidské mysli;
- c) ve školách (včetně univerzit);
- d) v mnohosti témat a metod;
- e) v knihách;
- f) v sektách a vyznáních.

Souhrnně je dokonce nazývá daidalovskými labyrinty a k vybědnutí z nich doporučuje – samozřejmě s odvoláním na Krista – „nit jednoduchosti“ s následným výběrem „jednoho nezbytného“ v té které sféře našeho života. Pro úplnost je třeba dodat, že vedle bloudění daidalovskými labyrinty vidí Komenský jako překážky koncentrace na ono „jedno nezbytné“ také různé „sisyfovské námahy“ (stále valíme zbytečná břemena úkolů, které na sebe bereme – jako Sisyfos své balvany) a „tantalovské přeludy“, které interpretuje jako věčnou žízeň po bohatství.

Ale protože J. A. Komenský nesetrvává jen u souboje s negativními parametry světa či mysli, reprezentované symbolem labyrintu, nabízí vedle Ariadiny nitě, schopné vyvést jedince i lidstvo z temnoty i chaosu labyrintů, také recepty pro další chod života. V „Labyrintu...“ je to „ráj srdce“, v „Unum necessarium“ pak odkaz na *pansofii* (připomeňme, že tato „vševěda“ či „všemoudrost“ je jeho „vynálezem“ a spojuje v ní teologii, filosofii

i další vědy). Nejen tedy „vyvedení“, ale i „navedení“ na správnou cestu je tím „jediným potřebným“. Nesmíme zapomenout, že teleologicky (nejen teologicky) zaměřený Komenský hledá celoživotně, ve všem svém konání i sepisování, účel a *význam*. Jeden z nejvýznamnějších českých filosofů 20. století Jan Patočka spatřoval toto Komenského zaměření v „proniknutí k věčnosti, k vysokým duchovním obsahům, které charakterizují život vskutku lidský, mimo efemérní, každodenní zaměření“.

Patrně nejsilněji – a také nejvášnivěji – je toto požadované směřování „vykresleno“ v „ráji srdce“. Poutník se sice izoluje od světa (když ho prožil a rozpoznal jako labyrint) a vizionářsky nám předestírá podobu ráje, nebyl by to však Komenský, aby nevyhlížel „z příbytku srdce svého“ také na širší pospolitost a nehledal podobu pravého křesťana v neúnavné činnostnosti, která ovšem směřuje, ve smyslu stvořitelství role člověka, k dotváření Bohem nastaveného řádu. Dosažení „ráje srdce“ pro Komenského ale neznamena odvrácení se od světa, uzavření se do sebe, což v důsledku znamená nevidět, co se děje „venku“. Pro moudrého člověka přestává platit rozdělení na vnitřní a vnější. Spatřuje jediný život ve všem a skrze vše. Pro osvíceného se všechno stává světlem a on se pokouší toto světlo také ve všem zviditelnit a přivést k působení.“

Proto se Komenský pokouší v kapitole XLIV „Labyrintu...“ („Řád vnitřních křesťanů“) vytvořit jakousi „řeholi“ opřenou o Desatero a další biblické fundamenty.

V závěru knihy promlouvá k poutníkovi mysticky Ježíš Kristus: „Právo nebežanství tobě se dává. A protože zde obcování své míti hled a měj mysl ke mně co nejvýš vždycky zdviženou, k bližním co nejniž skloněnou“.

Než se však „příbytek srdce“ stane rájem, je třeba v první řadě najít cestu ke spojení s vyššími duchovními silami – a poutník Komenský staví most do Nebe, k Bohu, Absolutnu, Světlu, Pravdě, Věčnosti, Dobru, Kráse či Duchu, využívaje průvodcovství Kristovo („já jsem ta cesta“). Tato cesta „mostním obloukem“ je ovšem i cestou návratu – k sobě,

do svého srdce, k čistým „nelabyrintovým“ počátkům. Tato cesta je však i cestou k duchovním prazákladům lidských bytostí (rosekrucciáni, kteří Komenského velice ovlivnili, mluví o „atomu jiskry ducha“), do „hlubiny bezpečnosti“.

K metafoře „srdce“ ještě poznamenejme, že je v Bibli často synonymem slova „duch“ a v novější době slova „svědomí“. Pro starověk bylo srdce centrem rozumu a vůle a hlava centrem citů. Zcela opačně, než jak to chápeme dnes.

„Unum necessarium“ je již méně mystické a Komenský apeluje – při hledání cesty po rozpoznání a odstranění labyrintů – více na rozum. Vlastní východisko je ovšem opět kristologické a opírá se o známou biblickou pasáž z Lukášova evangelia [Evangelium podle Lukáše, 10], kde jsou představeny dva životní přístupy, podle Marty a podle Marie. První z nich, se opírá o příčinnost, péči a starostlivost o mnohé, ale není Ježíšem pochválen, zatímco je Jím vyzdvižen druhý, jehož starostlivost je zaměřena na osobní spásu, na to „jediné potřebné“ či „jedno nezbytné“ („unum necessarium“). Komenský to komentuje: „Můžeme proto tu dvojí starostlivost Martinu a Mariinu nazvat šalomounskou a kristovskou. Zatímco si Šalomoun dovolil vyzkoušet všechno, dobré i zlé, /.../ Kristus se držel vždycky jen dobrého. A to je to Mariino a Kristovo umění: zvolit si tu nejlepší stránku, která by od nás nebyla odňata, oddělovat cenné od laciného, nezbytné od zbytečného.“

Celé dílo – chápané také jako Komenského závěť – je praktickým rozpracováním toho, co on sám považuje za „jediné nezbytné“ v tom kterém životním okrsku. Komenský se zde ukazuje jako skutečný *biosof*, předávající nám svou životní moudrost. Ano – svou – a přece čerpanou z jiných, vyšších zdrojů. On sám by asi hovořil o „pouhé“ distribuci světla – ti, kdo jej pochopili, však o něm hovoří jako o patriarchovi světla.

Nechme se Janem Amosem osvětlit i my v současném labyrintu světa a pokusme se hledat, stejně jako on, cesty k nápravě a k záchraně těch nejohroženějších.

2. J. A. KOMENSKÝ A MEDIÁLNÍ STUDIA NA UJAK

Ve svém stěžejním díle *Obecná porada o nápravě věcí lidských*, představil J. A. Komenský vizi a cestu k proměně tehdejší společnosti. Již tehdy mělo k praktické obnově, dle Komenského, dojít prostřednictvím moudrého porozumění a správy sedmi klíčových oblastí: vzdělanost, rodina, vláda, víra, **média**, umění a podnikavost. Na tento odkaz postupně navazují i jednotlivé studijní programy UJAK. Katedra mediálních studií rozvíjela vzdělávání v oblasti médií již více než 17 let studijním programem *Sociální a mediální komunikace*, jehož absolventi postupně obsadili veškerá média v České republice. Na tuto zkušenost později navázali umělecky zaměřené studijní programy – *Audiovizuální komunikace a tvorba* a *Scénická a mediální studia*. V současné době se připravuje rozběhnutí nově akreditovaného studijního programu *Komunikační studia* – což je bakalářský profesně orientovaný studijní program, který **je koncipován** tak, že nad společným základem studia obsahujícím základní teoretické předměty a předměty univerzitního základu si student může zvolit **ze dvou modulů** (skupin povinně volitelných předmětů), v jejichž rámci se orientuje na problematiku buď **sociální komunikace**, anebo **mediální komunikace**.

Koncepce komunikačních studijních oborů na UJAK je od počátku postavena na dvou základních poznatcích:

- Pro stále širší oblast činností je potřebná rostoucí míra komunikačních znalostí a dovedností: umění komunikovat je důležitou měkkou kompetencí klíčovou ve všech oblastech kde probíhají kontakty s veřejností. Jde tedy zejména o oblast státní správy, politiky, služeb, kultury a samozřejmě médií a dále o manažérské pozice všech stupňů ve všech oblastech života společnosti.
- V posledních desetiletích se nově etablovaly komunikační vědy, které představují metodicky a terminologicky vhodný nástroj

ke studiu a popisu významných aspektů celé řady lidských aktivit, přesahujících tradiční pojetí přímé mezilidské komunikace.

Mezilidská komunikace je v tomto pojetí chápána a předkládána se širokým mezioborovým, resp. nadoborovým přístupem, který na základě výše naznačené koncepce základních pojmů umožňuje ve výuce pochopit a vhodně přizpůsobit způsob komunikace nejrůznějším okolnostem a potřebám od každodenních situací běžného života přes manažérskou komunikaci až ke speciálním formám komunikace žurnalistické a v posledních létech i komunikace umělecké. Je zřejmé, že tato koncepce je otevřená a může relativně snadno reagovat na změny potřeb praxe.

Nabídka bakalářského a magisterského vzdělání v komunikační oblasti po akreditování oboru Sociální a mediální komunikace na UJAK (tehdy ještě Vysoká škola J. A. Komenského) skutečně oslovila mimořádně velký počet zájemců z překvapivě široké oblasti praxe počínaje státní správou přes policejní obory, podnikatele nejrůznějších profesí a zaměření až k učitelům, střednímu zdravotnickému personálu a jednotlivcům z mnoha dalších oblastí. Mezi uchazeči z praxe tvořili největší skupinu právě lidé, jejichž situace v zaměstnání přesně odpovídala výše zmíněné potřebě mezilidské komunikace v manažérské práci.

Zvláštní skupinu tvořili od počátku existence studijního oboru pracovníci hromadných sdělovacích prostředků a mladí zájemci tuto oblast z řad absolventů středních škol. Už v prvních ročnících zájemců se vyskytovali i mladí pracovníci z uměleckých oborů.

Práce se studenty přitom jednoznačně prokazuje, že v rozhodující většině případů naprosto nejde o pouhou potřebu získat „nějaké“ vysokoškolské vzdělání: naopak ve většině případů lze zejména u lidí z praxe zřetelně pozorovat reflektovanou potřebu zdokonalení v mezilidské komunikaci a u mladých lidí ještě zřetelnější zájem právě o tento obor nebo oblast mezilidských interakcí.

Takto široce koncipovaný komunikační obor byl na UJAK otevřen jako zcela unikátní a dodnes není v ČR mnoho vysokých škol nabízejí-

cích podobný studijní program. V porovnání s tradičními žurnalistickými obory vykazují naši absolventi vysokou flexibilitu a široké uplatnění kromě tradičních médií i ve sféře digitální komunikace. V oblasti umělecké komunikace je náš přístup potvrzen nedávným vznikem školy, která má součást našeho přístupu (kreativní komunikace) přímo v názvu. Podíváme-li se kolem, letem mediálním světem, nenajdete jediné z českých médií, ve kterém by nepůsobil některý z našich absolventů. Jsou žádáni především proto, že opouští naši univerzitu plně připraveni ihned zaujmout odpovídající pozici. Náš nový studijní program Komunikační studia navíc rozšiřuje nabídku i do nemediálního prostoru, pro všechny, kteří v rámci své profese přichází do styku s lidmi v různých životních situacích. Od politiků, přes úředníky, manažery, specialisty, mediátory a facilitátory. Jak lépe v současných podmínkách naplňovat Komenského snahu o nápravu světa?

Chápání mezilidské komunikace na základě moderních komunikačních věd samo o sobě zaručuje a vynucuje trvalou inovaci, protože tento segment vědy je stále ve fázi rychlého vývoje, jak to ostatně odpovídá postavení a vývoji komunikace v informační společnosti.

Rychlý vývoj zejména v oblasti mediální komunikace zakládá výrazně dynamický charakter vztahů mezi složkami teoretického vědního základu a vlastními komunikačními obory, takže průběžné vytváření a aktuální modifikace vazeb zůstávají trvalým úkolem všech pedagogických pracovníků katedry SMK i oborů vědního základu. Úzké chápání specializace by bylo nejen popřením univerzitního charakteru studia na UJAK, ale narušovalo by i koncepci komunikačních oborů.

Navazujeme na všechny skvělé zkušenosti s realizací předchozího studijního programu a přinášíme celou řadu inovací, především ve větší svobodě studentů a možnosti volby specializace z široké nabídky odborných předmětů. Cílem studia ve studijním programu je příprava absolventů na spolupráci v pracovních skupinách a týmech především z pohledu komunikace jako systémového základu mezilidské spoluprá-

ce. Studijní program poskytuje ucelený kontext vědění z oblasti teorie komunikace v míře odpovídající bakalářskému stupni (tj. vzdělávající odborníky na příslušnou oborovou problematiku) a představují určitý společný základ pro následnou specializaci na konkrétní problematiku: v předmětech označených jako základní si student osvojí znalosti a kompetence, které mu poskytnou široký rámec vědění vázaný na obecnou problematiku komunikace.

Studijní program je koncipován tak, že nad společným základem studia obsahujícím základní teoretické předměty a předměty univerzitního základu si student může zvolit ze dvou skupin povinně volitelných předmětů, v jejichž rámci se orientuje na problematiku buď **sociální komunikace**, anebo **komunikace mediální** v rámci zvoleného modulu. Orientace na sociální komunikaci je vhodná pro studenty, kteří předpokládají svoje profesní směřování do realizace a řízení komunikace organizací, orientace na mediální komunikaci pak pro zájemce směřující do výkonných pracovních pozic v médiích. Studijní program (typicky v kombinované formě studia) je vhodný i pro studenty – manažery (budoucí) manažery ve všech oborech lidské činnosti jako studium rozšiřující jejich kvalifikaci.

Studijní program je orientován na studenty s různými zájmy a rozmanitými talenty, poskytuje teorii, nástroje a techniky pro analýzu, správu a zlepšování komunikace v organizacích. Absolventi studijního programu se uplatní v expertních a nižších manažerských pozicích v oblasti řízení a realizace vnitřní i vnější komunikace v organizacích soukromého a veřejného sektoru. Získané komunikační kompetence v oblasti sociální komunikace spolu s dalším odborným vzděláním (předchozím či následným) umožní absolventům lépe zvládat problematiku řízení pracovních skupin a týmů. Znalosti a dovednosti získané absolvováním vybrané skupiny povinně volitelných předmětů vytváří předpoklady pro úspěšné uplatnění absolventa v mediální sféře.

S výše zmíněným technologickým pokrokem musí jít nutně ruku v ruce praktická formace uživatelů těchto technologií. Problematika sociálních sítí je červenou nití celého studijního programu Komunikační studia.

Důraz klademe, opět i po vzoru J. A. Komenského, i na argumentační kompetence. Bez argumentace můžeme adresátovi jen něco příkazovat, nemůžeme ho přesvědčovat; bez argumentace můžeme předkládat tvrzení pouze jako dogmata, které adresát může nanejvýš slepě akceptovat, nemůžeme tato tvrzení obhajovat. Komplexní pohled na argumentaci je zaměřen i na online prostředí a sociální sítě. Důraz je kladen na praktickou stránku studia, a proto jsou komunikační kompetence soustředěny do profesionálního televizního a rozhlasového studia, kde se studenti formou mediatréningu naučí: vystupovat a argumentovat před publikem; ovládat základní principy, pravidla a strategii v monologických a dialogické komunikaci; ovládat řečnické dovednosti potřebné pro fungování v rámci veřejné správy; analyzovat komunikační a argumentační strategie podle komunikační situace; vyjádřit se srozumitelně a přesvědčivě; získat a přijmout informaci a argumenty od respondenta; selektovat informace před vystupováním před kamerou a mikrofonem; navázat kontakt s respondentem a klást otázky příjemcům.

Komunikační studia selektujeme i na vzdělávací moduly, například: Interní a externí komunikace ve vztahu k veřejnosti je zaměřena na osvojení si praktických komunikačních schopností, osvojení si způsobů profesionální sebe prezentace. Poskytneme studentům nástroje na efektivní zvládnutí náročných situací, které mohou vzniknout při jednání v pracovní skupině. Naučí se zvládat neočekávané situace a budeme připraveni na improvizaci. Objeví komunikaci jako nástroj moci (legitimní, referenční, odborná a informační). Získají komunikační nástroje pro jednání a vyjednávání, kompetence řídit, regulovat, kooperovat a «korigovat» komunikaci s komunikačními partnery.

3. ODKAZ J. A. KOMENSKÉHO PRO BUDUCNOST MEDIÁLNÍCH STUDIÍ NA UJAK

Ve svém díle *Schola Pansophica* [Steiner, Karylová, Králík, 1992] (z roku 1650) J. A. Komenský navrhuje mimo jiné, aby žáci latinské školy alespoň jednu hodinu týdně četli současné noviny; zavedl tedy jako první média do výuky. Didaktické zásady zavedené J. A. Komenským jsou v podstatě zásadami správné komunikace v procesu vzdělávání. Moderní přístup komunikačních věd nejen představuje široký teoretický základ pro pedagogy, ale propojením s komunikační praxí umožňuje a zaručuje stálý kontakt s realitou života společnosti a tím přispívá ke stálé aktualizaci vzdělávacího procesu na všech stupních. Není náhodou, že jedním z dalších úspěšných studijních oborů na UJAK je vzdělávání dospělých, tak důležité pro současnou potřebu rekvalifikace.

Do budoucna tedy, opět a s ještě větším důrazem na Komenského odkaz, připravujeme akreditaci navazujícího magisterského profesně orientovaného studijního programu se zaměřením na mediální gramotnost a mediální edukaci.

LITERATURA

- Komenský, Jan, Amos (2009), *Labyrint světa a ráj srdce*. Praha: Poutníková četba.
- Komenský, Jan, Amos (2020), *Jedno nezbytné*. Praha: Kalich.
- Evangelium podle Lukáše, 10, 38–42.
- Komenský SP (1992), Komenský, Jan Amos. *Schola pansophica*. Sousedík, Stanislav (ed.). In Steiner, Martin – Kyrálová, Marie – Králík, Stanislav (eds.). Dílo Jana Amose Komenského 15/III. Praha: Academia.